
Oponentní posudek díla

Metodika oběhového hospodářství měst a obcí

Praha, 30. září 2020

Hodnotitel: Ing. Přemysl Růžička

I. Výchozí podmínky

Hodnotitel předkládá oponentní posudek (dále jen posudek“) vyhotovený na dílo (výstup projektu) s názvem **Metodika oběhového hospodářství měst a obcí**, jež zhotovitelé - společnost ECO trend Research centre s.r.o. a Vysoká škola ekonomická v Praze - Fakulta mezinárodních vztahů (dále jen „zhotovitelé“) – zpracovaly pro objednatele – Technologickou agenturu České Republiky v rámci projektu číslo TL01000217 s názvem: Obce v kruhu cirkulární ekonomiky. Projekt je financován z Programu Éta.

Hlavním cílem projektu bylo definovat a ověřit kroky k přechodu obcí na cirkulární ekonomiku, a to v různých skupinách dle počtu obyvatel a dalších specifických aspektů. Výsledkem projektu je metodika a interaktivní webová aplikace pro zástupce obcí a měst, která pomůže s řešením konkrétních a běžných problémů v principu oběhového hospodářství – v oblasti nakupování produktů a služeb, nakládání s odpady, dopravy, údržby zeleně atd. Aplikace uživatele metodicky provede realizaci dlouhodobých konsenzů v obcích, principy oceněním jednotlivých způsobů řešení a zpracováním potřeb do veřejných zakázek, resp. dodavatelského řešení.

Specifikace předmětu díla (výstupu):

Název: Metodika oběhového hospodářství měst a obcí

Popis:

Metodika, vycházející z výsledků výzkumu v rámci realizace projektu, bude zástupcům obcí přibližovat principy i konkrétní způsoby přechodu stávajícího (lineárního) způsobu hospodaření na oběhové hospodářství. Metodika popíše také důvody a způsoby přechodu na oběhové hospodářství, včetně jednotlivých kroků a řešení v rámci veřejných zakázek. Navazující aplikace potom bude umožňovat návrh a konkrétní řešení jednotlivých kroků a modelové příklady (případně i jejich ocenění).

Plánování uživatelé výstupu/výsledku:

Hlavními uživateli výsledku, resp. celého komplexu výsledků projektu budou:

- 1) Obce a města Středočeského kraje
- 2) Další obce a města na území ČR
- 3) Středočeské inovační centrum a Středočeský kraj
- 4) Neziskové organizace zaměřené na podporu cirkulární ekonomiky
- 5) Poskytovatelé produktů a služeb zahrnutých do oběhového hospodářství
- 6) Výzkumné instituce (ve spojení s podniky) schopné vyvinout potřebné služby a produkty
- 7) Vzdělávací instituce

8) Veřejnost - občané obcí a měst, resp. další subjekty na území obcí a měst zahrnuté do dlouhodobých strategií

Popis způsobu uplatnění výstupu/výsledku a jeho implementace:

Metodika bude uplatněna prostřednictvím aplikačního garanta primárně na území Středočeského kraje. SIC jako AG již nyní pracuje obcemi ve smyslu přípravy řešení, výběru pilotních, spolupracujících obcí ochotných k demonstračním řešením, a to podle jejich zaměření a potřeb. V průběhu projektu budou prohlubovány tyto vazby a vytvoří se účinná zpětná vazba. Po dosažení výstupů a proběhnutí seminářů a workshopů bude metodika obecně známa většině starostů ve Středočeském kraji. Dojde ke konkrétním aplikacím za asistence SIC a řešitelského týmu. Následně dojde také k multiplikaci v dalších krajích a v nových VaVal projektech konkrétně cílených na produkty a služby oběhového hospodářství, a to nejen pro obce a města. Aplikační garant je a bude velmi aktivní při implementaci výsledků projektu.

Přístup k výstupu/výsledku:

Metodika bude veřejně přístupná v rámci webové aplikace, která bude součástí webového rozhraní vytvořeného v rámci projektu a hostovaného na stránkách aplikačního garanta SIC, případně spolku Ekoport. Metodika bude koncipována jako „živý“ dokument, podléhající změnám na základě změn v příslušné legislativě, strategiích a politikách nebo poznatcích v oboru oběhového hospodářství.

Metodika bude po certifikaci také k dispozici v dokumentech Středočeského kraje, který ji bude ve spolupráci se SIC či Asociací krajů dále šířit.

Metodika je v příloze doplněna o Katalog řešení, který je zásadní součástí metodiky. Aktivně v něm lze vyhledávat pomocí webové aplikace www.obcevkruhu.cz.

Katalog řešení obsahuje podrobný popis jednotlivých témat a postupů přechodu měst a obcí na principy cirkulární ekonomiky/oběhového hospodářství. Katalog je rozdělen do následujících témat (sekcí), a to:

- Biologicky rozložitelné odpady
- Doprava
- Inovace
- Nakupování
- Odpady
- Opětovné využití
- Podnikání
- Voda

Do těchto obecných témat byly postupně vsazovány jednotlivé karty s konkrétními principy, které jsou prakticky využitelné v obcích a městech ČR. Ve stávající podobě katalog obsahuje 37 konkrétních karet ve struktuře:

- obecný popis tématu (včetně environmentálních dopadů)
- podmínky využití/bariéry
- využitelné typy odpadů/produktů
- SWOT analýza
- Cílová skupina
- Ekonomické nároky a přínosy
- Personální náročnost
- Specifické právní aspekty
- Příklady z praxe
- Související kategorie (pro interaktivní vyhledávání)

Hodnocení Metodiky:

K vlastnímu hodnocení Metodiky oběhového hospodářství měst a obcí byly předloženy následující dokumenty:

- Metodika + příloha Katalog řešení
- Zápisy z 10 kontrolních dnů v rámci řešení projektu (průběh řešení, vývoj Metodiky)
- 2 průběžné zprávy pro Technologickou agenturu ČR
- Webová aplikace a ostatní výsledky v rámci projektu (pouze pro širší kontext vytvoření posudku)

Finální verzi díla předal zhotovitel hodnotiteli k posouzení 15. 9. 2020.

II. Vlastní hodnocení díla dle jeho specifikace:

Předmětem oponentního posudku je řešitelským týmem předložená Metodika, která byla zpracována jako hlavní výsledek v rámci řešení výzkumného projektu číslo TL01000217 s názvem Obce v kruhu cirkulární ekonomiky. Partnery v projektu byli: ECO trend Research centre s.r.o. a Vysoká škola ekonomická v Praze. Hodnocená metodika společně s interaktivní webovou aplikací jsou určeny zejména pro zástupce obcí a měst (www.obcevkruhu.cz) a měla by být pomocným nástrojem cílové skupiny pro vytvoření jejich strategie pro uchopení témat spojených s cirkulární ekonomikou/oběhovým hospodářstvím. Metodika i již zmíněná webová aplikace nabízí obcím i městům návod pro řešení jejich reálných současných potřeb i nově se objevujících problémů a témat, a to v především těchto oblastech:

- nakupování produktů a služeb,
- nakládání s odpady,
- dopravy,
- údržby zeleně,
- nakládání s vodami,
- podnikatelské činnosti atd.

Metodika a aplikace jsou strukturovány tak, aby potenciální uživatelé postupně provedli celým procesem zavádění principů CE do jejich běžné praxe od stadia námětů až po dodavatelské řešení vč. zpracování veřejných zakázek.

Hodnocená Metodika oběhového hospodářství měst a obcí (dále je Metodika) je obsahuje 47 stran a samotný popis metodiky má 6 klíčových kapitol:

1. Práce s metodikou
2. Úvod do cirkulární ekonomiky
3. Jak v rámci obce řešit problémy a témata CE – zapojení cílových skupin
4. Schéma rozhodování v obci
5. Popis schématu rozhodování v obci
6. Screening obcí a měst v rámci CE – metodický postup

V kapitole Práce s metodikou je uveden stručný popis všech částí Metodiky, nástin komu a k čemu je metodika určena, podává čtenáři informaci o vytvořeném katalogu již existujících řešení (dobrá praxe) a kde je možné jej dohledat. Kapitole je dle mého názoru zdařile zpracována a čtenáře zaujme.

Druhou částí Metodiky je kapitola s názvem Úvod do cirkulární ekonomiky. Autoři Metodiky v ní čtenáře poměrně rozsáhle seznamují s teoretickými základy konceptu oběhového hospodářství vč. jeho historického vývoje. Celá kapitola působí až moc teoreticky a obsáhle,

což je způsobeno především díky poměrně rozsáhlému exkurzu do legislativních souvislostí, které jsou s tématem CE spojeny. Přesto chápu motivy autorů, proč tuto část pojali tímto způsobem. V mnoha případech může být totiž legislativní prostředí tím, co obce a města přiměje k zvedení principů oběhového hospodářství do jejich praxe bez ohledu na další skutečnosti a to jen z důvodu donucení.

V další části (3. kapitola) Metodiky se autoři zaměřují na problematiku zapojení klíčových aktérů. Kapitola je dle mého názoru logicky strukturována a správně čtenáře upozorňuje na všechny fáze procesu realizace konkrétního záměru. Autorům se srozumitelně podařilo definovat jednotlivé cílové skupiny vč. jejich specifických motivů a pohledů a taktéž neopomněli vyzdvihnout potřebnost zapojení místních klíčových aktérů.

4. a 5. kapitola jsou zaměřeny na komplexní popis procesu, který je s realizací projektu CE spojen. Autoři při zpracování kapitoly vycházeli jak z legislativních požadavků zákona o obcích, tak i z běžné praxe, kterou ověřili pomocí případových studií. Výsledný popis projektu vč. zpracovaného schématu je možné brát jako inspirativní návod a vnáší do celé problematiky přehled. Přesto, jak správně autoři uvádějí, je nutné vždy vycházet z konkrétní situace a ze zvyklostí v dané obci. Velice kvituji, že jak v této kapitole, tak v celé Metodice je dbáno na kontinuální zapojování veřejnosti, protože úspěšná realizace, následná životaschopnost a udržitelnost projektů tohoto typu se bez podpory veřejnosti neobejde.

V 6. kapitole se Metodika věnuje skenu obce, zásadám, bariérám a cílům oběhového hospodářství. Tuto kapitolu vnímám jako zásadní. Možná měla být tato kapitola začleněna výše ve struktuře Metodiky, neboť se domnívám, že pochopení jejího obsahu je tím prvním krokem a motivačním faktorem, který vůbec představitele obce přiměje se oběhovým hospodářstvím zabývat.

III. Závěr, doporučení

Hodnocená Metodika, jako každá jiná, vykazuje několik dílčích nedostatků. Především bych ve struktuře Metodiky zařadil 6. kapitolu na její začátek. Myslím, že pro představitele obcí a měst nebo i pro běžné obyvatele je tato kapitola zásadní co do smyslu pochopení problematiky CE a hlavně jak se do ní pustit.

Dále bych zmínil, že se v některých částech autoři poněkud zdlouhavě rozepisovali o teoretických a historických základech oběhového hospodářství. Jako hodnotitel metodiky, která má být určena laikům, jsou tyto části z mého pohledu nepatrně nadbytečné, nicméně chápu, že realizace projektu, je taktéž vědeckou prací. Možná by bylo řešením v Metodice samotné tyto části zestručnit (nebo vynechat úplně) a věnovat se jim v jiné části projektu.

Kladně naopak hodnotím to, že metodika jako celek je dle mého názoru běžně použitelná. Z Metodiky je jasně zřetelné, že autorům při jejím zpracování šlo především o její aplikovatelnost. Jednoznačně kladně hodnotím zpracování kapitol věnujících se zapojení cílových skupin a kapitoly věnující se skenu obce, principům CE, jejím cílům a bariérám. Dále kladně hodnotím zpracování příkladů dobré praxe, které je reprezentováno Katalogem řešení, který přehledným způsobem uživatelům nabízí uplatnění jednotlivých řešení CE v praxi.

Předloženou Metodiku k hodnocení pokládám za velmi přínosnou a to jak pro obce a města samotné tak i pro rozvoj problematiky CE obecně, např. v souvislosti s probíhající přípravou nového zákona o odpadech. I přes dílčí nedostatky hodnotím předložené dílo pozitivně a doporučuji jej akceptovat a certifikovat.

Datum vyhotovení: 30. 9. 2020

Jméno autora posudku: Ing. Přemysl Růžička

